

مهندسی فرسنگی در نظام آموزش و پرورش

مجتبی نیک رهی

عارف محرابی

www.ketab.ir

۱۳۹۸

سرشناسه : نیک رهی، مجتبی/ ۱۳۶۵

عنوان و نام پدیدآور : مهندسی فرهنگی در نظام آموزش و پرورش / نویسندگان: مجتبی نیک رهی، عارف محرابی

مشخصات نشر : تهران: فانوس دنیا، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۱۸۰ ص. ۳۵۰.۰۰۰ ریال

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۹۷-۲۹-۱

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

رده بندی دیویی : ۳۷۰/۱

شماره کتابشناسی ملی : ۵۶۳۹۵۱۷

فانوس دنیا

www.fanoosedonya.ir
Fanoos.donya@yahoo.com

مهندسی فرهنگی در نظام آموزش و پرورش

مؤلفان: مجتبی نیک رهی، عارف محرابی

انتشارات: فانوس دنیا

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۹۷-۲۹-۱

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۳۵۰.۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۵	فصل اول: تهاجم فرهنگی در آموزش و پرورش
۷	مقوله فرهنگ و تهاجم فرهنگی
۱۰	انگیزه دشمن از تهاجم فرهنگی
۱۴	تأمین منافع اقتصادی، بزرگ‌ترین هدف مهاجمان فرهنگی
۱۶	پیشینه تهاجم فرهنگی
۱۹	مظاهر هجوم فرهنگی
۲۱	اصول و ارزشهای دینی و تشکیکهای مهاجمان
۲۴	مبارزه فرهنگی، بهترین شگرد دشمنان
۲۶	اهمیت مبارزه با هجوم فرهنگی
۲۹	ابزار تهاجم دشمنان
۳۶	ویژگیهای تهاجم فرهنگی
۴۳	فصل دوم: مشکلات فرهنگی
۴۸	راهکارهای نظری و اندیشه‌ای
۵۰	دلیل نظارت دولت بر تولیدات فرهنگی
۵۵	فصل سوم: نگاهی به مبانی اصول تربیتی در اسلام و غرب
۶۱	فرهنگ اسلامی
۶۱	ویژگی‌های فرهنگ اسلامی
۶۲	مقایسه فرهنگ اسلامی با فرهنگ غربی
۶۳	مبانی تربیتی اسلام و نظام تربیتی مبتنی بر روان‌شناسی غربی
۶۵	شهادت و رفتار ایثارگرایانه در دو اندیشه سیاسی غرب و اسلام

۷۷	فصل چهارم: عوامل دخیل در تربیت افراد و نقش معلم در این خصوص
۷۹	اثرات ناشی از اعمال والدین بر روی تکوین شخصیت فرد
۸۰	نقش عوامل وراثتی و محیطی در شکل‌گیری تربیت فرزندان
۸۳	آثار نیک و بد اعمال در نسل انسان از دیدگاه قرآن
۸۵	عوامل مهم در اعمال انسان
۸۷	رابطه تربیتی عوامل وراثتی - ژنتیکی و اراده افراد
۸۸	ذات انسان و نقش اراده الهی و والدین در تربیت او
۹۰	نقش اراده و اختیار در سعادت و بدبختی انسان
۹۱	نقش معلم در تربیت و زندگی انسان
۹۵	نقش علم و معلم در فرازی از آیات قرآن
۹۸	حکایت‌هایی درباره نقش تربیتی معلمان و اساتید
۱۰۵	فصل پنجم: مهندسی فرهنگی
۱۰۷	معنی فرهنگ
۱۱۰	مفهوم توسعه فرهنگی
۱۱۲	توسعه فرهنگی در ایران
۱۱۷	شیوه‌های کار فرهنگی
۱۱۷	نیازشناسی و آسیب‌شناسی
۱۱۷	اهداف ویژه کار فرهنگی
۱۱۸	پایداری فرهنگ‌ها
۱۱۹	تغییر فرهنگ‌ها
۱۲۲	تعامل فرهنگ با نهادهای اجتماعی
۱۲۳	تبادل نظر در زمینه‌های مذهبی و سیاسی
۱۳۱	تعریف «دین» و «فرهنگ» و رابطه‌ای میان این دو
۱۳۱	شرایط موفقیت روش‌های فرهنگی

- ۱۳۵ فصل ششم: مهندسی فرهنگی در نظام آموزش و پرورش
- ۱۳۷ آموزش و پرورش مهره‌های اثرگذار
- ۱۳۷ پرورش تفکر ایرانی در سایه تعالیم اسلامی انقلاب اسلامی
- ۱۳۸ تربیت جزء لاینفک بدنه آموزش و پرورش
- ۱۳۹ هدفمند کردن فعالیت‌های فرهنگی
- ۱۴۰ مهندسی فرهنگی ایثار و شهادت
- ۱۴۱ نقش نظام آموزش و پرورش در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت
- ۱۴۳ طرح نقشه کلی برای رسیدن به اهداف بلند مدت
- ۱۴۵ تهیه طرح جامع تعلیم و تربیت اسلامی
- ۱۴۶ ضرورت‌های بازنگری در آموزش و پرورش
- ۱۴۸ توجه و نگاه کلی به کمیت‌ها در آموزش و پرورش
- ۱۴۹ بی‌توجهی به مقوله فرهنگی
- ۱۵۳ فصل هفتم: بهره‌گیری از راهکارهای فرهنگی در استقرار مهندسی فرهنگی در آموزش و پرورش
- ۱۵۵ راه‌های تقویت انگیزه
- ۱۵۵ توصیه‌هایی به مجریان امور فرهنگی
- ۱۵۶ راه‌کارهایی برای بهره‌گیری بیشتر از قرآن کریم
- ۱۶۰ راه‌کارهای توسعه فرهنگ دینی
- ۱۶۱ راه‌کارهای فرهنگی در دانشگاه
- ۱۶۴ راه‌های فهم و مطالعه فرهنگ و معارف اسلامی
- ۱۶۴ تداوم و جذابیت در کارهای قرآنی و فرهنگی
- ۱۶۵ راه‌کارهایی در جهت جذب نونهالان و نوجوانان به کانون‌های فرهنگی مساجد
- ۱۶۶ راهکارهای تربیتی برای یک زندگی سالم
- ۱۶۹ نکاتی در مورد برنامه‌ریزی آموزشی دینی
- ۱۷۰ برنامه ریزی ساعات روزانه انسان برابر نظر قرآن و احادیث شیعه
- ۱۷۳ نحوه جذاب نمودن دروس دینی جهت دانش آموزان

۱۷۳

نحوه برخورد با دانش آموزانی که اخلاق سوء دارند

۱۷۶

فهرست منابع

www.ketab.ir

مقدمه

از آن جا که تاریخ ملت‌ها، پنجره‌ای بر روی هویت ملی آن‌هاست، هر فرد با گذراندن دوران تحصیل، با تاریخ و نمادها، اندیشه‌ها و دین آشنا می‌شود. از همین روست که در پرتو ارزش‌ها، انسان‌ها متحول شده و در قالب فرهنگ و فلسفه حیاتی که به آن معتقدند استحکام روانی، شخصیتی و اجتماعی پیدا می‌کنند و به هویت ملی می‌رسند. در این راستا، اصلی‌ترین ابزار انتقال و نگهداری ارزش‌های اعتقادی جامعه، حفظ و پویایی تاریخ و میراث‌های گذشته را پس از خانواده و نهاد آموزش و پرورش تشکیل می‌دهد و پیداست که در این خصوص آموزش و پرورش حیاتی‌ترین نهاد است که می‌تواند ضمن حفظ و اعتلای فرهنگ، سعادت فردی و اجتماعی را نیز فراهم آورد. با توجه به این نقش حیاتی که برای آموزش و پرورش مطرح شد؛ معلوم می‌شود که چرا مراکز آموزشی به عنوان اولین خاکریز، مورد هجوم بی رحمانه امپریالیسم فرهنگی قرار می‌گیرد.

مهندسی فرهنگی در جامعه، نیاز به برنامه‌ریزی و سازماندهی دارد و مسئولیت این مقوله برعهده کلیه نهادهای فرهنگی در جامعه مخصوصاً آموزش و پرورش است و باید کار کلیدی و مبنایی انجام پذیرد. لذا باید قدم‌های اساسی در جهت ارائه الگوهای درست به نسل جوان برداشته شود که بتواند نیازهای متناسب با ارزش‌های انقلاب را جوابگو باشد.

تاریخ پرافتخار جمهوری اسلامی مشحون از ایثارگری‌ها و فداکاری‌های خیل عظیم معلمانی است که در کلاس خود درس شهامت و شجاعت و دفاع از دین

را به شاگردان آموختند و آنها نیز سرارزپانشناخته از حریم نظام مقدس جمهوری اسلامی دفاع کردند و خون پاکشان گواه این مدعا است. امروز نیز معلمان در عرصه و میدانی دیگر مسؤولیت هدایت نسلی را به عهده دارند که آماج حملات زهراآیین فرهنگی دشمنان است و باید که این جبهه و سنگر نیز از فهمیده‌های فهمیده و همت‌های بلندهمت پر شود که راه چاره همین است و بس.

دین‌باوری، استکبارستیزی، عشق به میهن، زندگی هدفمند و تلاش در راه سازندگی وطن، سرمایه‌های گران‌بهای جوانان عزیز ماست. این‌ها حاصل زحمات طاقت‌فرسای خیل معلمان دلسوز و فداکار است که باید بر این همه همت درود فرستاد.

دستگاه تعلیم و تربیت به عنوان عظیم‌ترین نهاد فرهنگی، آموزشی و تربیتی کشور رسالت پرورش بالتندگی نسل آینده را بر دوش دارد. معلمان فهیم و فکور و با ظرفیت بالای فکری و فرهنگی خود به عنوان مولدان اندیشه و دانایی، با ترویج و تعمیق ارزش‌های انقلاب اسلامی و تعظیم شعائر دینی و بینش و نگرش سیاسی اصیل و سالم و بدون گرایش به خط‌بازی‌های سیاسی، سعی در ارتقاء سطح آگاهی و فرهنگ جامعه دارند. مدرسه به عنوان خط مقدم جبهه تعلیم و تربیت و کانون توسعه مرزهای دانایی است.

«اساسی‌ترین نیاز جامعه وجود انسان‌های سالم، توانمند و صالح است و مدارس مسؤولیت تربیت چنین انسان‌هایی را برعهده دارند. رسالت انبیاء تزکیه، تعلیم و تربیت انسان‌هاست و هم اکنون بخش عظیمی از این وظیفه بر عهده معلمان است و سرنوشت بسیاری از افراد در مدارس رقم می‌خورد. برنامه‌ریزی برای تربیت و تحول اخلاقی یک نسل کار بسیار مهمی است.» (مقام معظم رهبری).^۱

«این نسل در واقع از تلاش نسل پدیده‌آورنده انقلاب و تداوم دهنده انقلاب تا امروز بهره‌مند است. کشور ما هم کشور جوانی است. ما امروز یک مجموعه

^۱ ماهنامه نگاه، وزارت آموزش و پرورش، سال ۱۲، شماره ۲۱۱.

عظیم جوان پرنشاط، پر انرژی و پر استعداد داریم و این نعمت و ثروت بزرگی است، به شرط این که این نسل گسترده با هویت صحیحی ساخته شود. اولین چیزی که در مجموعه آموزش و پرورش باید به این نسل اعطا شود، عبارت است از: امید به آینده و شوق نسبت به بنای آینده و بهره‌گیری از فضایی که انقلاب در اختیار انسان‌ها و بخصوص نسل جوان گذاشته است. تربیت را نباید با سخت‌گیری اشتباه کرد. تربیت هدایت است؛ دمیدن روح انضباط اخلاقی در نسل جوان است... این مسأله برنامه‌ریزی برای تربیت و تحول اخلاقی یک نسل، کار بسیار مهمی است.^۱

اکنون که دشمنان اسلام و انقلاب از تمامی توطئه‌های استکباری خویش ناامید شده‌اند، تنها راه مقابله با این انقلاب شکوهمند اسلامی را مبارزه با فرهنگ و اعتقادات مردم تصور کرده و بیشترین توجه و حمله را به نسل جوان، این آینده‌سازان جامعه اسلامی معطوف داشته است.^۲

^۱ ماهنامه نگاه، وزارت آموزش و پرورش، سال ۱۲، شماره ۲۱۰.

^۲ پیام ایثار، مجموعه مقالات نخستین همایش پیام ایثار، به کوشش علی اکبر ازغندی- زمستان ۱۳۸۳